

Kristina Höschlová, expertka na horskou medicínu

Z Himálaje pod Cukrák, od Ještědu ke Kundúzu

Ošetřovala zraněné v Alpách, viděla umírat lidi v Afghánistánu, kde pracovala coby lékařka. Sama se ocitla v ohrožení života, když lezla po horách. Kristina Höschlová je uznávanou specialistkou na záchranářství a horskou medicínu. Říká, že nikdy nic neplánuje a čeká, kam ji osud zavede.

text Martina Riebauerová / foto Tomáš Binter

Vánoce už mnoho let neslaví, dárky nerozbaluje. Ty letošní stráví surfováním na ostrově v daleké muslimské zemi, kde je v každé vesničce mešita, ale na cillilink zvonku tam člověk nenechá. Před čtyřmi roky byla v Afghánistánu, v mezinárodní nemocnici v Kundúzu, než ji rozbombardovali, a na Silvestra poslouchala petardy, než pochopila, že je to střelba ze samopalů.

Doma je Kristina Höschlová tam a zase tady, ve vysokých Alpách stejně jako v malé kavárničce U Stromečku na Zbraslavi, v níž se setkáváme a kde spolu s cappuccinem servírují i krátký citát na lístečku. „Pomalá pomoc není žádná pomoc,“ čte ona, záchranářka, na tom svém. Jako by ho vytiskli právě pro ni. A pak že osud neexistuje.

Sama o sobě říká: „Jsem fatalistka. Nikdy jsem si nic neovládala, mně se věci dějou. Neměla jsem v životě žádný sen, za nímž bych šla, vždycky jsem si jen řekla: Hele, to je dobrý nápad.“

A tak s lehkým srdcem opouštěla své dosavadní domovy a stejně lehce se zase vracela. „Někdy mám pocit, jako bych svůj život paralelně žila v několika státech. A vždycky, když se někam vrátím, připadá mi, jako bych tam byla včera.“

Vybraly jsme spolu čtyři místa. Taková, která má ráda a jež o ní leccos vypovídají.

PODJEŠTĚDÍ

Sem jezdila jako malá holka. Tady ve Světlé pod Ještědem stál rodinný dům, s tímhle místem má spojenou babičku, která milovala květiny a slunce.

„Vyrůstala jsem mezi hospodáři, kteří se starali o svá pole, a vždycky mě to hrozně přitahovalo. Zvykla jsem si na jejich poněkud drsnější mentalitu, která mi od té doby imponuje. Zřejmě díky dětství mám ráda zvlněnou krajinu a přírodu vůbec. A zpětně si uvědomuju, jak moc mě k ní přivedl táta.“

Ano, táta, slavný český psychiatr Cyril Höschl, kterého mnozí

mají zaškatulkovaného jako ryzího intelektuála.

„Pamatuju si, jak mi bylo deset, bratrovi šest a sestře dvanáct, táta nás vzal do lomu a řekl: Až vás budou věznit komunisti, tak musíte umět utéct z vězení. Svážete si prostěra, přivážete je k topení a budete slaňovat z okna. A v tom lomu nás pak učil slaňovat. Taky inklinuju k bylinné medicíně, a když přemýšlím, čím to je, že je mi tak blízko, vidím za tím opět tátu. Učil mě jíst šťovík, přiložit jitrocel, když jsem měla šrám na noze, vydloubat pupavu, když jsem měla hlad.“

OPAKOVANĚ SÁZÍ NA INSTINKT. NA SNĚHU V MINUS DESETI NENÍ JINÁ MOŽNOST.

Nebyl to naopak otec, kdo ji přivedl k medicíně. „Na gymplu nás nadchli pro všechno, takže jsem váhala mezi geologií, japonštinou, romštinou, hudbou a matematikou.“ Slušný rozptyl. Pak uviděla přistávat vrtulník a řekla si: Ti mají dobrou práci! Záchranářský kurz jí byl málo, sanitku chtěla nejen řídit a vytírat, a tak si – vlastně jen bokem a z povinnosti – udělala medicínu. „Měla jsem to nastavené tak, že chození do školy mě tolik nezajímá a že ji studuju proto, abych byla záchranář.“

Dnes v Podještědí pracuje na záchraně Libereckého kraje. „Lítám nad tím krajem vrtulníkem a pořád si uvědomuju, jak to tu mám ráda. Osud nás podvědomě vrací tam, kde je nám dobře, aniž bychom si to naplánovali. A já nikdy nic neplánuji.“

VALAIS

Do švýcarského Valais jezdila pást kozy o prázdninách, když studovala medicínu. Přijela stopem. Když jí později nabídli místo lékařky, neváhala.

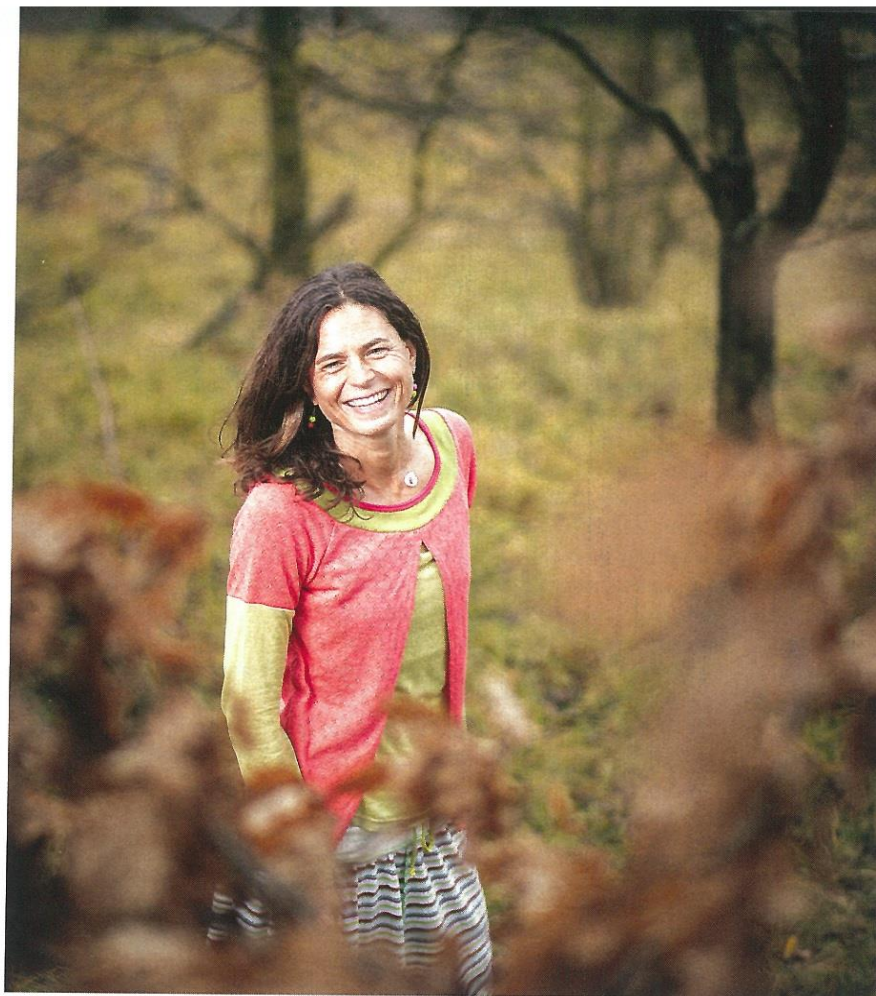
„Valais není typické Švýcarsko, je to stát ve státě, se kterým ostatní Švýcaři nechtějí mít nic společného. Místní lidé jsou burani, kterým leze sláma z bot, a jak jsou štíplí v tom v údolí a cizince moc nevidí, koukají na vás divně. Ale jsou naprosto upřímní, a jakmile si je získáte, budou se za vás bít do smrti. Často tam porušují předpisy, jezdí podnapilí a dělají věci na černo. Jsou to desperáti a já v nich cítím divokou spojku. Okamžitě mi byli blízcí. Tohle nebylo žádné švýcarské trio hodinky – čokoláda – banka.“

Kousek odsud, dvacet minut vrtulníkem a dvě hodiny autem, je francouzský Avoriaz, jedno z největších lyžařských středisek v Alpách. Tady Kristina Höschlová dostala nabídku od letecké záchranky Mont Blanc Helicopteres. Ve vesnici vystavěné na vysokém útesu zůstávala na nočních službách, v umělém světě vleků a ztichlých sjezdovek, připravená v kteroukoli hodinu připnout lyže a vyrazit na záchranou misi.

Kolikrát jí léky zavál sníh, opakovaně sázela na instinkt a odhadovala rozsah a povahu zranění, protože na sněhu v minus deseti nikoho svlékat a vyšetřovat nelze. Zkušenost ji naučila, že těžký a hluboký sníh způsobuje vykloubení, zledovatělý otřes mozku a krvácení, přičemž každý omyl mohl být fatální, protože nemocnice byla daleko.

Někdy si sama hrábla na dno. „Zažila jsem stavy totálního vyčerpání, protože ta práce je fyzicky náročná, a když se nakumulují zásahy přes noc, je těžké vychytat režim s jídlem. Pamatuju si, jak jsem jednou ve stavu hypoglykemie v jedné nemocnici vyjedla všechny dětské piškoty.“

Dnes je Kristina Höschlová uznávanou specialistkou na horskou medicínu

a vede úspěšné kurzy pro lékaře i horolezce, jejichž projekt sama vymyslela. „Absolvovala jsem jeden takový master kurz v Itálii a napadlo mě udělat něco podobného doma.“

Uchazeči se školí v zimním prostředí v Česku, ve vrtulníkovém středisku v Německu, pak totéž absolvují na horách v létě a na stázích v Alpách. Učí se ošetřovat omrzliny, zachraňovat lidi zpod lavin, vyřešit podchlazení, poradit si v nepřístupném terénu. Stejně tak kurzy zahrnují vysokohorskou expediční medicínu spojenou s pobytem ve vysokých nadmořských výškách, kde je málo kyslíku. „To je čím dál aktuálnější problematika, protože i lidé v důchodovém věku si dnes snadno koupí zájezd do základního tábora pod Mount Everest, jenže už ten je ve výšce pět a půl tisíce metrů. Nejezdí tam jen horolezci, ale turisté, kteří už mají i tak nějaké zdravotní problémy,“ vysvětluje Kristina Höschlová. V jedné ze svých

studií zkoumala vliv extrémních nadmořských výšek a dospěla k závěru, že schopnost adaptace je geneticky podmíněná a souvisí s anatomickou strukturou mozku. Laicky řečeno: někomu osmitisícovky nic neudělají, jiný je nezvládá, i kdyby se sebelépe vycvičil. Ona sama patří spíše do první skupiny.

ZBRASLAV

V posledních deseti letech se Kristina Höschlová usídlila pod Cukrákem. Střední Povltaví je vedle Podještědí jedním z jejích dvou přístavišť, když je zrovna v České republice, což ona ale vlastně ani nevnímá. „Neuvědomuju si hranice, mluvím pěti šesti jazyky a z jednoho automaticky přepínám do druhého. Na druhé straně, nedávno jsem objevila zajímavou věc, a sice že se cítím víc Slovankou, než jsem si kdy myslela. Začala jsem se přátelit s Poláky, Slovinci a Slováky a najednou si uvědomuji, jak jejich mentalitě rozumím.“

Na Zbraslavi začínala před téměř dvaceti lety u záchranky, která zasahovala v oblasti na jihozápad od Prahy. „Od té doby mě to sem táhne. Vltava je sličná řeka, ten úsek mezi slapskými meandry a brdským hřebenem, který se táhne od Plzně, je krásná, ryze česká a pestrá krajina.“

Na dobu, kdy často jezdila do vysokých hor, vzpomíná ráda, ale má ji za sebou. Nejvýše byla v roce 2005 na Mount Everestu v táboře ve výšce 7 200 metrů, ověřila si, že má genetické dispozice na výšku, ale dál ji pokoušet nepotřebovala. „Nemám to v hlavě. Jak začne to utrpení, kdy se blbě dýchá a je zima, nemám drajv, necítím, že mi vrchol to utrpení vyváží. V jednom období jsem hodně lezla, byly to vcelku odvážné solo výstupy. Hodně jsem toho tehdy prožila, hodně se naučila... a hlavně i přežila.“

Minimálně dvakrát se ocitla na prahu života a smrti. Poprvé na jižní stěně švýcarské čtyřtisícovky Grand Combinu, což byl asi nejtěžší výstup, který podnikla sama. Na stěně při sestupu uvízla a seshora se začaly valit kameny jak v ruské ruletě. Zachránila se. Rok nato na ledovci Saleina v masivu Mont Blancu, unavená k smrti, zariskovala, stoupala na sněhový most a zřítíla se do propasti. Zachytila se a pomocí cepínu se vykopala ven, kam už přibíhali záchranáři a přistával vrtulník.

Třetí zážrak ji čekal při expedici na kyrgyzskou Chan Tengri, ne však jejich jedenáct známých, kteří zahynuli pod utrženou ledovou krou. Na vrchol měla jít původně s nimi, ale nakonec vyrazila o den dřív. Když sestupovala, uviděla jen kusy rozházených věcí a krvavé stopy.

„Občas si ještě něco vylezu, po těch letech to pořád ještě jde a je to fajn. Ale nemusím si nic dokazovat, a když nechci, nelezu. Nepotřebuju stoupat výš a výš,“ tvrdí Kristina Höschlová.

Ví přesně, kdy se to zlomilo – když začala mít zodpovědnost za druhé. Potřebu zdolávat výzvy našla v práci.

Za svůj záchranářský život se mokrát setkala se smrtí, některé momenty asi nikdy nezapomene. Jako například v afghánském Kundúzu. Rovnou po příletu ji zavolali k dvouleté holčičce, která měla prostřelené břicho. Umřela jí pod

rukama. „To mě proplesklo. Vlastně jsem si mohla říct, že to mám od té chvíle za sebou. Dnes vím, že věci se dějí, a tak je беру. I smrt je součástí osudu člověka. Já jako lékařka musím maximálně dobře udělat svoji práci – a jak to nakonec dopadne, to už mi musí být jedno. Jsem jen jedním z aktérů, nerozhoduji o konečném osudu člověka. To bych po druhé smrti skočila z mostu.“

Sama si mockrát řekla, že by v některých situacích nechtěla, aby ji někdo zachraňoval a vystavil situaci, kdy s hadičkami v nose bude jen koukat do stropu. „Jeden kolega říkal, že si nechá na prsa vytetovat ‚neresuscitovat‘, ale už to bohužel nestihl. A kdybych já takový vzkaz našla? Ne, nemohla bych ho respektovat.“

Stejně tak se nesečkala ani s žádostí o eutanazii. „Nebyla bych schopna eutanazii provést a nikdy bych ji sama nepodstoupila. Přišlo by mi to nefér. Člověk má prožít to, co je mu dáno. Bylo by to zbabělé, ne? Znáám pacienty, kteří neskutečně trpí, přesto to trpělivě a pokorně berou jako svůj osud, a ještě mě pozitivně nabíjejí.“

CHORVATSKÝ OSTROV

Ona sama se v posledních letech jezdí „nabíjet“ ještě na jedno místo. Do zátoky chorvatského ostrova, kde elektřina funguje, jen když svítí slunce, a který není přístupný jinak než po vodě nebo po kozí stezce skalním srázem. Dům ve skále, napůl zabořený do jeskyně, objevila během lezeckých výprav. Jezdí sem pracovat, psát projekty, skripta a články. „Jednu dobu už jsem byla natolik vyčerpaná, že se mi zvedal žaludek, jakmile jsem otevřela počítač. Tady se mi úžasně soustředí.“

V půl sedmé ráno vstane a jde si zaplavat do moře, které má v listopadu dvanáct stupňů. „Je dobré do té vody skočit, než se vám zapojí mozek a řekne, že je to blbost. Když se mozek probere, je už člověk venku z vody a říká si naopak, jaký to byl bezva nápad.“

Dům je na jižním svahu, slunce se kutálí před očima, místní lidé tu pěstují a sbírají olivy a vrčí na každého cizince. „Je to ta samá mentalita nepřístupných ‚buranů‘ jako ve Valais,“ usměje se Kristina Höschlová. „A když nechcete, klidně tu nikoho týden nepotkáte.“

S jídlem to chce trochu logistiky, k máni jsou kromě dovezené rýže, těstovin a jáhel jen byliny a ryby, pokud si je člověk umí nalovit, což ona neumí, a kvanta olivového oleje samozřejmě. „Vždycky mi tam dojde, jak moc jsme doma přejedení. Vydržet se dá s ledasčím, když člověk není rozmazlený, a možná je to i zdravé po tom všem dostatku, kterým svá těla přetěžujeme.“ Průpravu má, už jako dospívající holka podnikala třídní expedice do lesů v Jizerských horách a živila se jen tím, co našla.

A přece jednu rodinnou dispozici nezdědila. Vyrůstala v prostředí, kde všichni mezi dvaceti a třiceti založili rodinu, ale jí je osmatřicet a všechno je jinak. „Říkala jsem si: Je to se mnou tak špatný – nebo je to spíš zajímavý?“

Odpověď si dovodí každý, kdo dočetl až sem. ●

*Autorka je vedoucí dramaturgyně pořadu
Události, komentáře a Interview ČT24.*